

KUSTBON

№ 1

Utgiven av Svenska Folkförbundet.
Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.
UTKOMMER ALLA ONSDAGAR

9 jan.

ERIK GAHLNBÄCK.
60 år.

Namnet Erik Gahlnbäck är välbekant för de flesta av Kustbons läsare. Även våra svenska skolbarn känna till det namnet och minnas det med tacksamhet, ty Konsul Gahlnbäck brukar varje år sända julgåvor till de estlandssvenska skolorna. Konsul Gahlnbäck, som intager en mycket framskjuten ställning på flera områden, är emellertid icke endast uppskattad bland estlandssvenskarna, där han alltid stått bland de stödjande förgrundspersonerna i den svenska verksamheten. Han är dessutom känd i vida kretsar i såväl in- som utlandet. Det är därför med stor tillfredsställelse vi i dag presentera Erik Gahlnbäcks bild för våra läsare. Vi ha denna gång också en särskild anledning att göra det. Konsul Erik Gahl-

bäck fyllde nämligen den 4 december 1928 60 år, och det är 60-åringen Kustbon och härvarande svenskar vilja hylla på detta — tyvärr något försenade men det oaktat lika hjärtliga — sätt.

Erik Gahlnbäck är född i Reval den 4 dec. 1868. och son till C. I. H. Gahlnbäck, svensk v. konsul i Reval, där han tillhör den svenska församlingen. Efter att ha genomgått tyska guvernementsgymnasiet (Klostret) i Reval, företog Erik Gahlnbäck en längre studieresa till utlandet: 2 år i England, med uppehåll i London, och 2 år i Sverige, med uppehåll i Göteborg. Återvände så dill Reval, där han sedan 1902 innehar chefsposten för firman Carl F. Gahlnbäck. Gift med Helmi Brosse, i vilket äktenskap föddes: Gösta, Hjördis och Etienne. Under världskriget blev konsul Gahlnbäck 1915, miss-tänkt för sin vänliga hållning till svenskarna, av ryska tsarregeringen utvisad till Sibirien, där han tillbragte ett år i Alexejewka vid Wercholensk, Lena floden, 300 verst norrom Irkutsk. Blev sedan genom ryska revolutionen befriad och återvände från Sibirien, men stannade först på grund av krigstillståndet ett år i Finland, där han deltog med de vita (Mannerheim) i finska frihetskriget mot de röda. Erhöll där tyska järnkorset, finska frihetskorset och medalj.

Erik Gahlnbäck har från 1898 till 1920 varit svensk konsul i Reval. 1908 fick konsul Gahlnbäck mottaga Hans Majestät Konungen av Sverige Gustav V i Reval på dennes genomresa till Petersburg samt 1912 svenske prinsen Wilhelm med en torpedbåtseska-

der i Reval. Riddare av svenska Wasaordens I klass.

Konsul Gahlnbäck har ofta understött de svenska företagen med penningbidrag, och var med bland de första grundarna av föreningen „Svenska Odlingens Vänner“, i vars första styrelse han under flera år stod som verksam styrelseledamot (kassaförvaltare). Har sedan dess allt fortfarande tillhört föreningen och på grund av sina förtjänster utnämnts till Svenska Odlingens Väners hedersledamot.

Vi önska den ärade jubilaren, som ännu har sina bästa krafter i behåll, all lycka och framgång för dagar som stunda. N. B.

Vid årsskiftet.

Det gamla året med sina sorger och fröjder, sina mot- och medgångar, har gått sin kos, och vi ha ingått i dett nya.

Hurudant skall det bli? Vilka prövningar, vilka segrar eller nederlag möta oss i det andliga, kulturella och sociala livet? Detta veta vi ej, om vi ock vilja ana både det ena och det andra.

Visst är, att det nya året ställer på oss många fordringar, och att den hårda tid, som i följd av missväxten kommer att kännas i så många hem, kräver den största sparsamhet och en hjälpande hand från de bättre lottade.

Estlandssvenskarnas väg har alltid varit ojämn och törnbeströdd, men har desto mindre ej fått avskräcka de vandringsmän, som varit vana att bära livets tunga och detta ofta utan klagan.

Hoppet om en bättre framtid får ej slockna, gemenskapen med

Livgivaren ger mod och kraft i livets kamp och strid. Må sammanhållningen, enigheten i svenskfolkets gemensamma livsintressen i de sociala och kulturella frågorna även under detta år bära äkthetens prägel och vara byggda på sanningens grundval.

I denna förhoppning får vi önska alla

ETT GOTT NYTT ÅR!

Kustbon anmäler härmed sitt utkommande under året 1929 och börjar på samma gång även sin 12:te årg.

Kustbon kommer även under innevarande år att följa samma grundlinier som tidigare. — Den vill främst samla och sammanhålla svenskarna i vårt eget land men på samma gång också låta svenskarna jorden runt få inblick i vårt liv och våra strävanden för att bibehålla vårt språk och vår egenart.

Kustbon vill under detta år uppsöka sina vänner en gång i veckan. Det har varit smärtsamt att fatta detta beslut, ty tidningens ekonomiska ställning är fortfarande kristisk.

Med avseende därpå att tidningen utkommer oftare har också pren. avg. avsevärt höjts.

Sålunda är pren. avgiften:

		Kr.
för 1 år	inomlands	3:—
" 1/2 "	" "	1:50
" 1/4 "	" "	-:90
	till utlandet:	
" 1 "	" "	4:—
" 1/2 "	" "	2:—
" 1/4 "	" "	1:25

Teafton

anordnas den 16 dennes kl. 7 å Riddargatan 3.

År 1928.

Det gångna året, av vilket man hoppades mycket, har nu gått till ända. Om ock många förhoppningar slagit fel, kan man dock notera ett och annat av vikt, med avseende på freden folken emellan. Kelloggspakten om avrustningen, som undertecknats av makterna är i alla fall ett viktigt dokument och får ej uraktlåtas, om ock Europas mest krigiska nation, Fransmännen, varit mycket ovillig att ingå försoning med det be-

segrade Tyskland. Tio år hava gått sedan världskrigets slut, men ännu envisas Frankrike med att hålla sina trupper i Rhenlandet. Denna inkräkning på den stora tyska nationen, kan ej annat än fördröja gott samarbete. Tysklands handelsfördrag med Polen, vilket en längre tid varit under överläggning, har ännu ej funnit sin lösning, och detta med anledning av många mellanhavanden i Schlesien, Danzig, och Tysklands förbindelse med Litauen och ställningen till Vilnafrågan, som alltid hållit Litauen och Polen i osämja. Ryssland har först och främst bibehållit sin oklara ställning, skapande osäkerhet hos sina grannar. Av stormakterna har England mera än någon annan gjort skarp front mot Sovjetstaten som visar alla tecken till inre oenighet och förfall. Att missväxt förekommit på åtskilliga områden kan blott förstora osäkerheten. I Sydeuropa gå Italien och Spanien, ledda av diktatorer, i viss mening i motsatt riktning. Förenta Stater nas i Nordamerika penningmakt har tilltagit och under det man gör propoganda för freden, bygger man samtidigt krigsfartyg, för att få den starkaste krigsflottan. I Sydamerika hava Bolivia och Paraguay råkat i oenighet, som tillvidare bilagts genom grannstaternas och Folkförbundets förmedling. I Kina råder ännu stor villervalla, och det, inbördeskrig, ur vilket Sydtrupperna gått segrande fram, glöder alltjämt under askan. Det tjänar att notera den nationella väckelse, som gått och går fram icke blott i Kina utan även i Indien och i många afrikanska kolonier.

I Estland har det gångna året givit möjlighet till fredlig utveckling, om och missväxten tryckt och trycker delvis sin hårda prägel på det ekonomiska livet, och i betydlig grad minskat utrikeshandeln. Republikens hållning gentemot grannstaterna har varit den bästa. Isynnerhet har man lagt an på att knyta fastare band med Sverige. Genom statsäldstens J. Tönnessons lyckade besök.

Underhandlingarna med Tyskland om handelstraktaten och ersättningen åt tyska undersåtar för genom jordreformen konfiskerade gods har skridit fram mycket långsamt, ävenså hava vissa uttryck i Estländska riksdagens manifest vid republikens 10:de års-

dag givit anledning till kyla. Man hoppas dock att dessa mindre missljud ej kunnat djupare förvärva den goda grannsämjan, som är oundviklig för ett ömsidigt välbefinnande.

Med Lettland har Estland under det gångna året kommit i närmare kontakt och man har så småningom försökt uppvärma den kyla som uppstod genom Lettlands handelskontrakt med Ryssland, som slöts bakom Estlands rygg. Man blickar mot en tullunion, som ännu ej kunnat förverkligas. Under det gångna året har Estland även sluttit handelsförbund med Österrike och Italien. En grupp av våra riksdagsmän hava varit på besök i Ungern.

Nämnas må även Estlands 10:de årsdag i februari och den stora sångfesten i slutet av juni som har väckt allmänt intresse även utom landets gränser och bidragit till att göra god propoganda för vår lilla stat. Under sommarens lopp hava många turister besökt landet.

I den inre politiken har november månad, som vanligt, framkallat regeringskris, som slutade med den Tönnessonska regeringens avgång och Reis nya kabinett, sammansatt av 3 socialdemokrater och 5 borgerliga. Riksdagen har under det gångna året arbetat flitigt; många nya lagar, ha tillkommit bl. a. strafflagen, lagen om stämpelskatt, byggandet av nya järnvägslinier Dorpat-Petschur, Rappel-Werder, tullagen osv.

Vårt estlandssvenska samhälle har bl. a. lidit betydligt av missväxt, som gör framtiden delvis bekymmersam. Till Runöborna hava vännerna i Sverige skaffat rätt riklig hjälp.

Med friskt mod, trots många trångmål, har svenskfolket gått sin väg fram, troget sin uppgift och färdigt att möta åligganden, som tiden och situationen medför.

Medlemsavgifterna för 1928

uppmanas alla medlemmar inom S. O. V., som ännu icke erlagt sådana för det gångna året, att fortast möjligt inlämna eller insända till föreningens kansli, Riddargatan 3.

Kassör.

Sylvesternatt.

Som ofta fordom vid spiselhällen
tillbakalutad mot stolens stöd
jag sitter ensam i nyårskvällen
och stirrar dystert i brasans glöd.

Jag ser, hur visarna sakta skrida . . .
Min brasa slocknat, det blir kallt —
då står helt plötsligt invid min sida
i fotsid svepnad en vit gestalt.

Mitt blod begynner att häftigt flöda
i mina ådror, mitt hjärta slår.

Vem är det . . . det är min moder döda,
som dog därhemma för fyra år.

Hon lägger varsamt sin hand den svala
uppå min panna så het som glöd,
och så begynner hon sakta tala;
i rummets stillhet det sällsamt ljud:

Du solat ned dina högtidskläder,
min son, i landsvägens smuts och dy
igenom åren i alla väder
i last och drägg under himlens sky.

Du gått så vida på ökenvägar,
där törne sargat din bara fot.
Min son, vänd åter till hemmets tegar,
till bygden, där du en gång slog rot.

En bitter galla du har fått smaka,
så sök då åter en stig från förr;
så vänd då åter min son tillbaka,
se, öppen står ännu hemmets dörr.

Så talte till mig min moder döda
i nyårsnatten på drömmesträt.

I sömnen tårarna mina flöda,
och när jag vaknar, min kind är våt.

Erik P-n.

Nyårstankar.

Åter har ett år rullat in i evig-
heten ett borgerligt år — och vi
hava bevittnat det och stå liksom
ännu och stirra efter detsamma,
men då vi i skolan lärt oss att
subst. år är abstrakt, vända vi
oss om för att taga emot de nya
lika abstrakta, som avlöser det
gamla.

Innerst inne förnimma vi dock,
att någonting sällsamt har försig-
gått, vi kunna icke slita oss lösa
från denna känsla, dels emedan
vår omgivning ständigt påminner
oss därom, dels även därför att
en inre stämma liksom tvingar
oss att följa med.

Sättet att "taga emot" det nya
året torde vara något olika hos
olika folk, men känslorna äro
dock i stort sett desamma, Vilka
känslor är det då, som besjåla
människorna vid årsskiftet? —
Är det känslor av sorg, glädje,
hat eller hämd? — Glädjekänsla,
svarar du! — Om man på nyårs-
natten i en större stad iakttar
människorna, så är man frestad
att tro, att ett jordskalv vållat
panik bland dem, de samlas på
torgen, på gatorna i kompakta
massor. När visarna på rådhu-
sets tornur närma sig talet tolv,
inträder en andlös spänning, några
ögonblick därefter genomskäres
natten av tolv. dova eller gälla
hammarslag. På samma gång
utlöses även tystnaden i ett skrån
ur tusentals strupar. Somliga hurra
andra hålla på att storkna, när
de utstöta artikulerade ljud; en
tredje sänder i vältaliga ordalag
en hälsning till den "nykomne"
o. s. v. Den allvarlige vandraren
stannar, när han hör skränet,

söker sin tillflykt i en port
gång, ty han kan inte tro annat
än att en revolution utbrutit, och
att vilda gatustrider pågå som
bäst. Så är dock icke fallet. Vi
konstaterade nyss att människo-
massan skrek av glädje. Vandraren
smyger sig nu också efter
massorna, nyfiken som han är
att få veta, vad som sedan skall
hända. Till sin förvåning ser han
att massorna småningom upplösa
sig i smärre grupper, och ivrigt
gestikulerande skilja sig från va-
randra, och efter en stund är allt
tyst; ordningens väktare vandra
ensamma fram och tillbaka.

Vandraren stannar, sänker sitt
huvud och tyckes grubbla över
det, som han nyss upplevde, och
han drar av människornas bete-
ende den slutsatsen, att de söka
någonting, som för de flesta av dem
endast är en aning. Men vandraren
vet, vad de söka, fast de
icke tro honom, om han öppet
skulle säga dem det. När den
ensamme tänkt sin tanke till slut,
riktar han sin blick upp mot natt-
himlen och förnimmer i fullt mått
allt detta, som massorna nyss
sökt men icke funnit, trots att
de skrikit sig hesa.

Människorna vakna om morgo-
nen lika sura och tvära som alla
andra morgnar Vandraren vak-
nar också, kanske något sent, och
han ber sin nyårsbön med
oskrymtad andakt; han äger sinnets
frid och jämvikt, — han har frid
med sig själv och med tidens
Herre.

Vandrare.

Osynliga, ljudlösa flygmaskiner.

Som krigsvapen bli flygmaski-
nerna mer skräckinjagande än

någonsin, om nu pågående experi-
ment leda till avsett resultat.

I Amerika och i ett flertal euro-
peiska stater arbetas nämligen på
byggandet av ljudlöst framglidande
och så gott som osynliga aeroplan.
Åstadkommandet av tystgående
motorer är kanske det lättaste av
de uppställda problemen, men så
snart motors ljud bortfaller,
framträda så mycket tydligare de
snabbt roterande propellerarnas
gälla toner. Ett av de sätt, varpå
man sökt befria aeroplanen från
dessa, är genom konstruktion av
propellrar med sex eller flera blad
av mycket ringa storlek. Det
uppgives att på flera håll inom
den närmaate tiden hemliga prov
skola verkställas med sådana flyg-
maskiner med tystgående motorer
och „ljudlösa“, flerbladiga pro-
pellrar. För att till det yttersta
förkväva alla av farten vållade
ljud, undvikas alla yttre stag och
friktionsalstrande ytor.

Försöken att göra aeroplanen
osynliga ha i England krönts
med en viss framgång. En där
utexperimenterad mörk beläggning
av matt grönaktig färg gör planet
mindre synligt mot en bakgrund
av moln och minskar i hög grad
möjligheten att upptäcka det med
hjälp av strålkastare. I de tyska
laboratorierna och även i Ryssland
söker man lösningen av ett ännu
svårare problem; minskandet eller
om möjligt förhindrandet av
skvallrande skuggor. När aeropla-
net passerar tätt över iakttagaren,
fästes ögat vid mörka, förrådiska
skugor, som utgå från den stora
vingens undersida. Genom sär-
skilda medel söker man behandla
vingytorna och angränsande delar
så, att dess skuggor icke bli synliga.

Det första telefonsamtalet över Alands hav. Fredagen den 21 dec. öppnades telefonförbindelsen mellan Sverge och Finland. Det första samtalet ägde rum mellan Hans majestäts konungen av Sverge och president Relander. Konungen uttalade sin glädje över den nya telefonförbindelsens öppnande, och presidenten svarade med ett kort tal. Hälsningar utväxlades vid samma tillfälle mellan generaldirektören i svenska postverket greve Hamilton och general-

direktören i Finlands post- och telegrafverk Albrecht.

Från Finland kunna samtal tillsvidare beställas endast till Stockholm och Norrtälje, medan Sverge kan tala med Mariehman, Åbo och Helsingfors.

Nya radiumfynd. En tysk kemiker har nordost om Johannesburg i Sydafrika upptäckt betydande lager av pechblände, varigenom den årliga världsproduktionen av radium, vilken f. n. uppgår till omkring 30 gram, kommer att stiga med ytterligare

3 gram i månaden. Man förmodar därför att priset på radium härigenom skall kunna sänkas och sålunda detta ämne bli mera tillgängligt för den lidande mänskligheten.

I hela världen finnes f. n. endast omkring 300 gram radium.

I måndags anlände till Reval Tyska riksdagspresidenten P. Loebbe. Samma dag på kvällen kl 5 talade han i riksdagen över ämnet: „Nödvändigheten av ett solidariskt Europa.“

Alla Svenska St. Mikael församlingens i Reval medlemmar uppmanas att avbetala sin kyrkoskatt för 1928 till församlingens kassör hr. H. Blees, Köleri t. 1, eller å kyrkokansliet i Sjömanshemmet, Uus Sadama t. 11. Kyrkostyrelsen.

Alla medlemmar och vänner till sjömansmissionen i Reval sammankallas till ALLMÄNT MÖTE å Sjömanshemmet lördagen d. 12 januari kl. 6 e. m.

Dagordningen omfattar:
Revidering av föreningens stadgar
Program för verksamheten m. m.

Styrelsen.

MILITAR EKIPERING A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A STOCKHOLM Norrmalmstorg
Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget EESTI LLOID

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 6-24 & 17-03.

LIVFÖRSÄKRING
BRANDFÖRSÄKRING
TRANSPORTFÖRSÄKRING
OLYCKSFALLFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna belöpa sig till över

➔ över hundra millioner cent. ➔

Ett bevis på till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

➔ Försäkra Edert liv och Eder
egendom medan tid är! ➔

A.-B. BJÖRKLUNDS

nejlikeodlingar i Hammar, KRISTIANSTAD
Landets största specialodling i sitt slag:

NEJLIKOR

alla variationer erhållas hos varje blomsterhandlare i riket

STORA HOTELLET, Linköping.

Innehavare: Fru JENNY KLINGBOM.

Post-telegram- & telefonadress: Stora Hotellet, Linköping. Intern. hotellcode. 38 rum med 50 bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbel rum fr. 10.— kr. Lunch fr. 2:50 kr. Middag fr. 3.— kr. Supé fr. 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

Aktiebolaget

GESTRIKLANDS YLLEFABRIK JÄRBO

Sporttyger, melerade Filtar,

Vadmal och Korderoj.

Goda kvalitéer och billiga priser.

SVEABLÄNDNING

främsta plasten. Partiförsäljare:

ENGWALL HELLBERG Aktiebolag, Gefle.

Jönköpings stads och läns sparbank.

Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor i Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Smålands Taberg.

SVEDALA

Tegelmaskiner,
Grävmaskiner,
Stenkrossar,
Vägbyggnadsmaskiner,
Betonblandare,
Torvmaskiner,
Bränslekrossar för torv, koks och kol,
Pulveriseringsmaskiner,
Vindsikt,
Torktrumlor,
Brikettpressar,
Transportapparater,
Rullager, Rallvagnshjul,
Skottkärrehjul,
Kokillgods,
Stålgjutgods.

o Aktiebolaget

Abjörn Anderson

Post- & Telegrafadr. Rikstelefon:
SVEDALA, GUTERJET. 52, 76, 203, 4, 608 183.

REPRESENTANT CARL JÖNSSON

Postkast 38 REVAL Telef. 1536

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningskola

Tel. 771-08 Grevturegatan 13

(Hörn-butiken) NORR 19203

Specialafär för Spetsar och Broderier. — Bikt ur-
sul av Vadstenaspetsar. Motiv och Kragar. Be-
ställningar å linneutstyrlar. Order till landsorten
expedieras omgående.

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm

Riks 80 29.

NORRÖPPINGS APOTEKARES MINERALVATTEN-AKTIEBOLAG

Grundat 1874

Sveriges äldsta Mineralvattenfabrik

Kontor o. Fabrik: Replagareg. 31,

NORRÖPPING

UPSALA-EKEBY AKTIEBOLAG

Telegramadress. Postadress. Telef. UPSALA,
EKEBY UPSALA EKEBYBRUK Riks 90 Allm. 92
Kakelugnar, Öppna spisar Väggbeklädnads-
plattor Keramik, Mur- & Taktegel Glasera.
Fasadtegel Dräneringsrör.

BILJETTER med tåg och båtar i hela världen.

SOVPLÅTSBILJETTER

Hjälp och råd vid PASSVISERINGAR RESGODS-

FÖRSÄKRINGAR MYNTVÄXLING

A.-B. Nordisk Resebureau

Göteborg — Stockholm — Malmö

SHELL

BENSIN OCH
SMÖRJOLJOR

använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B.